

O POMNIKACH PRZYRODY W WOJEWÓDZTWIE BIALSKOPODLASKIM

„Województwo bialskopodlaskie, położone z dala od dużych ośrodków naukowych, nie było dotychczas dokładnie zbadane pod kątem występowania wartościowych tworów przyrody, zasługujących na objęcie ochroną prawną. Nie ma tu także większych tradycji ochroniarskich. Poza stosunkowo niewielką liczbą rezerwatów przyrody (na obszarze województwa jest ich zaledwie osiem), zwraca uwagę bardzo mała liczba zatwierdzonych pomników przyrody.

Według stanu na dzień 30 VI 1982 r. w województwie bialskopodlaskim objęto ochroną prawną tylko 42 pomniki przyrody, w tym 29 pojedynczych drzew, 9 grup drzew, oraz 4 aleje 1 gład. Liczba dotychczas zatwierdzonych pomników przyrody wskazuje, że pod tym względem województwo jest na jednym z końcowych miejsc w kraju. Biorąc pod uwagę znaczną zmienność budowy geologicznej, cech fizjograficznych terenu oraz istnienie dużych kompleksów leśnych, można spodziewać się, że wiele obiektów o wartości pomnikowej czeka jeszcze na poznanie, pozostaje poza ewidencją i jest stale narażone na niszczenie. W trakcie terenowych prac urzędzeniowych w lasach nadleśnictwa Międzyrzec i Biała Podlaska przypuszczenia moje o istnieniu takich cennych obiektów potwierdziły się w pełni. Tylko w obrębie Grabarka nadleśnictwa Międzyrzec, na obszarze około 6700 ha, stwierdziłem występowanie ponad 30 drzew o wartości pomnikowej. Są to głównie pojedyncze drzewa i grupy drzew. Najliczniej reprezentowany jest dąb szypułkowy *Quercus robur* (27 drzew). Rzadsze są pojedyncze egzemplarze sosny pospolitej *Pinus silvestris* (2 drzewa) i olszy czarnej *Alnus glutinosa* (2 drzewa). Dęby osiągają wiek 200—300 lat, obwód (na wysokości 1,3 m) 350—480 cm oraz wysokość 20—30 m. Sosny w wieku 180—250 lat posiadają obwód 300 i 285 cm oraz wysokości odpowiednio 27 i 31 m. Olsze w wieku 160—180 lat mają obwód 283 i 265 cm oraz wysokości 29 i 31. Propozycję objęcia ochroną wspomnianych drzew pomnikowych przekazałem do wykorzystania w Urzędzie Wojewódzkim w Białej Podlaskiej. Najwięcej proponowanych pomników przyrody stwierdziłem w uroczyskach Żelizna i Witoróż, położonych w południowej części nadleśnictwa. Ponadto na podstawie pobieżnego rozpoznania stwierdzić można, że duża liczba niezewidencjono-

wanych drzew pomnikowych występuje także w uroczyskach Sokule i Zahajki w nadleśnictwie Międzyrzec, a także w uroczysku Dobryń, należącym do nadleśnictwa Biała Podlaska. Po zaznajomieniu się z opisami taksacyjnymi lasów innych nadleśnictw (Radzyń, Parczew, Sarnaki i Włodowa), mogę stwierdzić, że w lasach wchodzących w ich skład i położonych w granicach województwa białkopodlaskiego znajduje się jeszcze wiele drzew pomnikowych. Powinny one być jak najszybciej objęte ochroną prawną. Każdy rok przynosi bowiem znaczne szkody wskutek wycinania tych drzew w toku użytkowania drzewostanów.

Jedną z przyczyn istnienia znacznych niedociągnięć w zakresie prawnego zabezpieczenia drzew zabytkowych, a przede wszystkim brak rozeznania potrzeb na tym odcinku, jest długotrwałe nieobsadzenie stanowiska Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Urzędzie Wojewódzkim w Białej Podlaskiej.

Do poprawy istniejącego stanu rzeczy powinna przyczynić się pomoc ze strony pracowników terenowych administracji leśnej w wyszukiwaniu w terenie i wskazywaniu takich obiektów Urzędowi Wojewódzkiemu. Leśniczowie zatrudnieni na terenie powierzonych im lasów na ogół znają takie obiekty. Niekiedy w trakcie prac zrębowych pozostawiane są pojedyncze drzewa o wartości pomnikowej, traktowane jako nasienniki, np. we wspomnianych uroczyskach Żelizna i Witoroż. Wykorzystywanie proponowanej akcji, polegającej na współdziałaniu administracji leśnej w zabezpieczeniu i objęciu ochroną prawną drzew pomnikowych, jest w warunkach województwa białkopodlaskiego szczególnie uzasadniona". („Chrońmy Przyrodę Ojczystą”, nr 5/83).